

Anna Kurowska*

**IMPLEMENTACJA DYREKTYWY
O SPRZEDAŻY KONSUMENCKIEJ
DO PORZĄDKÓW PRAWNYCH
WYBRANYCH PAŃSTW CZŁONKOWSKICH****

1. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 11 ust. 1 cz. 1 Dyrektywy 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji¹ (dalej: dyrektywa), państwa członkowskie zobowiązane były do implementacji dyrektywy najpóźniej do dnia 1 stycznia 2002 r. Jedynie trzy kraje – Niemcy, Austria oraz Finlandia – wywiązały się z tego obowiązku terminowo. Przeciwno ośmiu państwom członkowskim² Komisja Europejska wszczęła postępowanie zgodnie z art. 226 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską³ (TWE). Przeciwno trzem państwom członkowskim (Belgia, Francja, Luksemburg) Komisja w lipcu 2003 r. skierowała sprawę do Europejskiego

* Autorka jest doktorantką Europejskiego Kolegium Doktoranckiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Ruprechta i Karola w Heidelbergu oraz Uniwersytetu Jana Gutenberga w Moguncji.

** Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2007-2008 jako projekt badawczy. Nr projektu badawczego promotorskiego: N 110 045 32/3710.

¹ Dz.Urz. L 171 z 7.7.1999, s. 12-16.

² Belgia, Francja, Hiszpania, Irlandia, Luksemburg, Niderlandy, Portugalia oraz Zjednoczone Królestwo.

³ Wersja skonsolidowana, Dz.Urz. C 340 z 10.11.1997.

Trybunału Sprawiedliwości (ETS). ETS we wszystkich trzech wyrokach stwierdził, iż wspomniane państwa członkowskie nie wypełniły zobowiązania ciążącego na nich na mocy dyrektywy⁴. Jako główną przyczynę niedotrzymania terminu transpozycji dyrektywy do krajowych porządków prawnych podaje się bardzo krótki – zaledwie dwu i pół letni – termin implementacji. Termin ten wydaje się nieodpowiedni, zwłaszcza biorąc pod uwagę doniosłość dyrektywy

Ze względu na warunki akcesji, również polski ustawodawca stanął przed problemem implementacji tak istotnej dyrektywy w stosunkowo krótkim czasie. Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego⁵ (dalej: SprzedKonsU) jest słusznie przedmiotem szerokiej naukowej krytyki. Należy jednak zastanowić się nad przyczynami niezadowolającego rozwiązania, jakie zaproponował polski ustawodawca. W tym celu przedstawione zostaną przepisy transponujące dyrektywę do porządków prawnych innych państw członkowskich. Posłuży to przybliżeniu ogólniejszych problemów związanych z implementacją dyrektywy.

2. Implementacja dyrektywy w wybranych państwach członkowskich

Państwa członkowskie stanęły przez wyborem rozmaitych technicznych możliwości implementacji dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej do krajowych porządków prawnych. Należy wprowadzić tu rozróżnienie pomiędzy systemami, w których prawo cywilne zostało skodyfikowane oraz tymi, które nie przewidują ustawy o charakterze kodyfikacji. W pierwszym przypadku stwierdzić można trzy różne rozwiązania, przyjęte przez państwa członkowskie. Pierwszym z nich jest wdrożenie dyrektywy poprzez zmianę kodeksu cywilnego w ten sposób, że postanowienia zawarte w dyrektywie znajdują zastosowanie do wszelkich umów sprzedaży, a nie wyłącznie do umowy o sprzedaży konsumenckiej. Wiodącym przykładem w tym zakresie jest implementacja dokonana przez niemieckiego ustawodawcę. Do grupy tej należą ponadto np. Austria oraz Niderlandy. Drugą możliwością transpozycji dyrek-

⁴ Wyroki z 19 lutego 2004 oraz z 01 lipca 2004 w sprawach C-310/03 (Luksemburg), C-311/03 (Francja) oraz C-312/03 (Belgia); <http://curia.eu.int>.

⁵ Dz.U. Nr 141, poz. 1176.

tywy do kodeksu cywilnego było stworzenie odrębnego reżimu sprzedaży konsumenckiej, tak jak wstępnie uczyniły to np. Włochy. Trzecią podgrupę, do której należy również Polska, tworzą kraje, które implementowały dyrektywę w odrębnej ustawie. Do grupy tej należy m.in. Hiszpania. Odnosnie systemów prawnych nie przewidujących kodyfikacji prawa cywilnego – ze względu na różne tradycje prawne – należy tu dokonać rozróżnienia między krajami anglosaskimi oraz krajami nordyckimi.

Oprócz polskiej ustawy o sprzedaży konsumenckiej przedstawione zostaną rozwiązania przyjęte przez co najmniej jeden kraj z każdej z wymienionych wyżej grup. Przy wyborze poszczególnych krajów decydujące były następujące kryteria: Niemcy (2.2.), Austria (2.3.) i Finlandia (2.4.) zostały wybrane jako kraje, które wywiązały się ze zobowiązania implementacji dyrektywy w terminie; Hiszpania (2.5.) jako kraj, który przyjął rozwiązanie podobne do polskiego, dokonując transpozycji dyrektywy w odrębnej ustawie, co rozumiane było jako rozwiązanie przejściowe; Niderlandy (2.6.) jako kraj z bardzo nowoczesnym kodeksem cywilnym, do którego inkorporowane zostało prawo konsumenckie, Włochy (2.7.) jako kraj, który transponował dyrektywę do kodeksu cywilnego w drodze stworzenia odrębnego reżimu dla sprzedaży konsumenckiej oraz, *last but not least*, Zjednoczone Królestwo (2.8.) jako przykład systemu anglosaskiego.

Ze względu na charakter opracowania i związane z tym ograniczenia redakcyjne, poszczególne rozwiązania omówione zostaną w sposób ogólny. Pozwoli to jednakże na przedstawienie większej liczby implementacji krajowych dyrektywy, co z kolei da lepszy obraz problemów związanych z jej transpozycją⁶. Najpierw omówiony zostanie ogólnie sposób implementacji dyrektywy w danym kraju oraz związane z nim problemy. Następnie uwagi dotyczyły będą najistotniejszego problemu dyrektywy, tj. regulacji niezgodności towaru z umową.

⁶ Szczegółowe omówienie tej oraz innych dyrektyw konsumenckich znajduje się w *EC Consumer Law Compendium. Comparative Analysis*, pod red. H. Schulte-Nölke, Ch. Twigg-Flesner, M. Ebers, Universität Bielefeld 2006, http://www.eu-consumer-law.org/index_de.cfm. Gruntownej analizie implementacji dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej do porządków prawnych „starych” państw członkowskich UE15 dokonał M. J. Marín López, *Las garantías en la venta de bienes de consumo en la Unión Europea. La Directiva 1999/4/CE y su incorporación en los Estados miembros*, Madrid 2004. Do opracowania tego załączony został *Anexo documental*, w którym znajdują się zarówno teksty oryginalne aktów prawnych implementujących dyrektywę, jak i ich tłumaczenie na język hiszpański.

2.1. Polska

Jak wspomniano wyżej, w Polsce Dyrektywa 1999/44/WE implementowana została w drodze odrębnej ustawy, mianowicie ustawy o sprzedaży konsumenckiej, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2003 r.⁷ Taki sposób implementacji spotkał się z krytyką ze strony doktryny⁸, która jako właściwe miejsce transpozycji dyrektywy wskazuje kodeks cywilny. W uzasadnieniu projektu ustawy⁹ zaprezentowano podobne stanowisko, lecz jako powód decyzji o implementacji na zasadzie ustawy szczególnej podano brak czasu na przygotowanie projektu odpowiednich zmian k.c. Dlatego też ustawę postrzega się jako rozwiązanie przejściowe.

Ustawa o sprzedaży konsumenckiej obowiązuje od pięciu lat, w związku z czym jest ona dobrze znana. Nie ma zatem potrzeby ponownego przedstawiania jej treści. W ramach niniejszego opracowania chciałabym jednakże wskazać na kilka problemów¹⁰, które pojawiły się w związku z wdrożeniem dyrektywy w Polsce: ustawa o sprzedaży konsumenckiej skomplikowała sytuację prawną odpowiedzialności za wady rzeczy sprzedanej/niezgodność towaru konsumpcyjnego z umową. Po wcześniejszych, przewidzianych w art. 556 i n. kodeksu cywilnego oraz art. 35 i n. Konwencji wiedeńskiej z 1980 r.¹¹ – wprowadziła ona bowiem „trzeci” reżim odpowiedzialności sprzedawcy w tym zakresie. W niektórych sytuacjach – jak np. w przypadku towaru przeznaczonego zarówno do użytku prywatnego, jak i związanego z działalnością gospodarczą (*dual use*) – trudność sprawia rozgraniczenie reżimów i zastosowanie odpowiedniego kompleksu norm. Prowadzi to do niepewności prawnej. Ponadto przepisy kodeksu cywilnego zapewniają

⁷ Art. 15 SprzedKonsU.

⁸ Zob. przykładowo M. Pecyna, *Ustawa o sprzedaży konsumenckiej. Komentarz*, Kraków 2004, s. 14-23; J. Szczotka, *Sprzedaż konsumencka. Komentarz*, 2 wyd., Lublin 2007, s. 9; F. Zoll, *Das dubiose Ergebnis der Umsetzung der Richtlinie über Verbrauchergüterkauf in die polnische Rechtsordnung*, [w:] *Krakauer-Augsburger Rechtsstudien. Probleme der Angleichung des europäischen Rechts*, pod red. J. Stelmacha i R. Schmidta, Kraków 2004, s. 246-248.

⁹ Punkt II uzasadnienia; druk sejmowy nr 465; <http://ks.sejm.gov.pl/proc4/opisy/465.htm>.

¹⁰ Por. szerokie przedstawienie problemów w: *Zielona Księga. Optymalna Wizja Kodeksu cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej*, pod red. Z. Radwańskiego, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa 2006, s. 112-117.

¹¹ Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów z 11 kwietnia 1980 r.

dość wysoki poziom ochrony prawnej kupującego. Przez uchwalenie po części mniej korzystnych przepisów ustawy o sprzedaży konsumenckiej, w niektórych wypadkach poziom ochrony kupującego-konsumenta został obniżony¹². Wiele wątpliwości budzi również transpozycja pojęcia „niezgodności z umową”.

Niewątpliwie obecne rozwiązanie nie jest więc rozwiązaniem zadowalającym. Przepisy o sprzedaży konsumenckiej powinny znaleźć miejsce w kodeksie cywilnym, tak jak przewidywały to pierwsze projekty ustawy transponującej dyrektywę. Komisja Kodyfikacyjna wycofała się jednak z tego pomysłu, argumentując, że konieczne byłyby głębokie zmiany całej regulacji umowy sprzedaży, co ze względu na krótki czas, którym dysponowała, byłoby niewykonalne¹³. W celu próby ustalenia, czy argument ten można by uznać za adekwatny, przedstawione zostaną rozwiązania przyjęte przez inne państwa członkowskie¹⁴.

2.2. Niemcy

Z wszystkich państw członkowskich, w Niemczech implementacja dyrektywy pociągnęła za sobą najdalej idące zmiany. Uchwalona została tam bowiem ustawa o modernizacji prawa zobowiązań¹⁵, która weszła w życie 1 stycznia 2002 r. Rozwiązanie to (tzw. „*Große Lösung*”¹⁶) było jednak bardzo sporne¹⁷. Część doktryny niemieckiej opowiedziała się bowiem za tzw.

¹² Zob. F. Zoll, *Das dubiose Ergebnis...*, s. 246-248. Jako przykład autor podaje np. przepisy o ciężarze dowodu oraz uprawnienia kupującego z powodu wady rzeczy/niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową.

¹³ Zob. J. Pisuliński, § 14. *Sprzedaż konsumencka*, [w:] *System Prawa Prywatnego. Tom 7. Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, pod red. J. Rajskiego, 2 wyd., Warszawa 2004, s. 162.

¹⁴ Zauważyć należy, że chodzi tu o „stare” państwa członkowskie UE. Zupełnie inna była natomiast sytuacja Polski, jako kraju starającego się o przyjęcie do grona krajów Unii Europejskiej. Zob. *Zielona Księga...*, s. 110.

¹⁵ *Gesetz zur Modernisierung des Schuldrechts vom 21. November 2001 (Schuldrechtsmodernisierungsgesetz)*, BGBl. 2001 I, s. 3138 i n.

¹⁶ „Duże rozwiązanie”.

¹⁷ Zob. np. L. Haas, *Entwurf eines Schuldrechtsmodernisierungsgesetzes: Kauf- und Werkvertragsrecht*, Betriebsberater (BB) 2001, z. 26, s. 1313 i n.; N. Reich, *Die Umsetzung der Richtlinie 1999/44/EG in das deutsche Recht*, Neue Juristische Wochenschrift (NJW) 1999, z. 33, s. 2397 i n.; H. Ehmman, U. Rust, *Die Verbrauchsgüterkaufrichtlinie – Umsetzungsvorschläge unter Berücksichtigung des Reformentwurfs der deutschen Schuldrechtskommission*,

„Kleine Lösung”¹⁸, za czym kryło się ograniczenie prac legislacyjnych do implementacji dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej, dyrektywy 2000/35/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych¹⁹ oraz dyrektywy 2000/31/WE z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym)²⁰, których termin implementacji upływał 07 sierpnia 2002 r.²¹ oraz 16 stycznia 2002 r.²². Niemiecka doktryna była zgodna co do tego, że reforma prawa zobowiązań jest nieunikniona, jednak przedstawiciele tzw. „Kleine Lösung” opowiadali się za przeprowadzeniem jej niezależnie od implementacji ww. dyrektyw.

Głównym celem reformy była modernizacja prawa zobowiązań, zapewnienie jego większej przejrzystości oraz przywrócenie kodeksowi cywilnemu (*Bürgerliches Gesetzbuch*, *BGB*) charakteru centralnej kodyfikacji niemieckiego prawa prywatnego²³. Głównym przedmiotem niemieckiej reformy prawa zobowiązań były zatem przepisy dot. przedawnienia, ogólna regulacja niewykonania i nienależytego wykonania zobowiązań, przepisy o rękojmi przy umowie sprzedaży oraz umowie o dzieło, integracja przepisów niektórych ustaw konsumenckich do *BGB* (przez co odzyskał on znów swoją centralną pozycję i – ze względu na fakt, że włączone doń ustawy

Juristenzeitung (JZ) 1999, z. 18, s. 853 i n.; G. Brüggemeier, *Zur Reform des deutschen Kaufrechts – Herausforderungen durch die EG-Verbrauchsgüterkaufrichtlinie*, JZ 2000, z. 11, s. 529 i n.; P. Schäfer, K. Pfeiffer, *Die EG-Richtlinie über den Verbrauchsgüterkauf – Gesetzgeberische Alternativen und wirtschaftliche Folgen ihrer Umsetzung in deutsches Recht*, Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (ZIP) 1999, z. 44, s. 1829 i n.; W. Ernst, B. Gsell, *Kaufrechtsrichtlinie und BGB – Gesetzesentwurf für eine „kleine“ Lösung bei der Umsetzung der EU-Kaufrechtsrichtlinie*, ZIP 2000, z. 33, s. 1410 i n.; W. Ernst, B. Gsell, *Entwurf eines Gesetzes zur Umsetzung der Kaufrechtsrichtlinie*, ZIP 2000, z. 33, s. 1462 i n.; W. Ernst, B. Gsell, *Nochmals für die „kleine Lösung“ – Erwiderung auf Schmidt-Räntsch*, ZIP 2000/1639, ZIP 2000, z. 40, s. 1812 i n.; J. Schmidt-Räntsch, *Der Entwurf eines Schuldrechtsmodernisierungsgesetzes*, ZIP 2000, z. 37, s. 1639 i n.; H. Däubler-Gmelin, *Die Entscheidung für die so genannte Große Lösung bei der Schuldrechtsreform – Zum Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Schuldrechts*, NJW 2001, z. 33, s. 2281 i n.

¹⁸ „Małe rozwiązanie”.

¹⁹ Dz.Urz. L 200 z 8.8.2000, s. 35-38.

²⁰ Dz.Urz. L 178 z 17.7.2000, s. 1-16.

²¹ Art. 6 ust. 1 cz. 1 dyrektywy 2000/35/WE.

²² Art. 22 ust. 1 dyrektywy 2000/31/WE.

²³ BT-Drucks. 14/6040, s. 79.

konsumenckie były środkiem wdrożenia dyrektyw wspólnotowych – stał się „bardziej europejski”) oraz kodyfikacja dorobku judykatury, jak np. *culpa in contrahendo*. Związane z tym były ponadto zmiany dotyczące systematyki BGB oraz pewne prace „kosmetyczne“.

Jak już wspomniano powyżej, transpozycji dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej dokonano głównie w *BGB*. Postanowienia dyrektywy zostały w dużej mierze zastosowane do ogólnego reżimu umowy sprzedaży. Podkreślić trzeba, że należą doń przede wszystkim regulacje dot. niezgodności z umową (art. 2 dyrektywy) oraz uprawnienia kupującego przewidziane w art. 3 dyrektywy. Jedyne niektóre postanowienia znalazły swoje odpowiedniki w dodanym do tytułu dot. umowy sprzedaży²⁴ „Podtytuł 3. Sprzedaż konsumencka” (§§ 474-479 *BGB*). Dotyczą one np. art. 4 dyrektywy odnoszącego się do roszczeń regresowych (§§ 478, 479 *BGB*) oraz art. 6 ust. 2, 3, 5 dyrektywy regulujących wymogi formalne udzielonej gwarancji i skutki ich niezachowania (§ 477 *BGB*)²⁵. Pojęcie „sprzedaży konsumenckiej” jest przy tym zdefiniowane w § 474 ust. 1 *BGB*²⁶.

Postanowienia dyrektywy dot. niezgodności z umową implementowane zostały w § 434 *BGB*²⁷. Przepis ten nie posługuje się jednak tym terminem, lecz, tak jak dotychczas, pojęciem „wady fizycznej” rzeczy sprzedanej („*Sachmangel*”).

2.3. Austria

W Austrii implementacji dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej dokonano przez uchwalenie ustawy z dnia 8 maja 2001 r. o zmianie prawa rękojmi (*Gewährleistungsrechts-Änderungsgesetz – GewRÄG*²⁸), która weszła w życie

²⁴ Księga 2, Część 8, Tytuł 1 „Sprzedaż i zamiana” (§§ 433-480). Podtytuł 1 zawiera przepisy ogólne, Podtytuł 2 – szczególne rodzaje sprzedaży (sprzedaż na próbę, prawo odkupu, prawo pierwokupu), Podtytuł 4 reguluje umowę zamiany.

²⁵ Gwarancja jako taka uregulowana została w przepisach ogólnych dot. sprzedaży, w § 443 *BGB*. Zob. dokładne zestawienie transpozycji poszczególnych przepisów na stronie <http://www.eu-consumer-law.org>.

²⁶ Z kolei pojęcia „konsumenta” oraz „przedsiębiorcy” zostały zdefiniowane w ogólnej części *BGB*, w §§ 13, 14.

²⁷ Odnośnie towaru konsumpcyjnego jeszcze nie wyprodukowanego lub nie wytworzonego por. § 651 *BGB*.

²⁸ *Bundesgesetz, mit dem das Gewährleistungsrecht im Allgemeinen Bürgerlichen Gesetzbuch und im Konsumentenschutzgesetz sowie das Versicherungsvertragsgesetz geändert werden*, BGBl. I nr 48/2201.

1 stycznia 2002 r. Ustawa ta wprowadziła zmiany do austriackiego kodeksu cywilnego (*ABGB*²⁹), ustawy o ochronie konsumentów (*KSchG*³⁰) oraz ustawy o umowach ubezpieczeniowych (*VersG*³¹).

Możliwe były dwie „realne”³² opcje spełnienia obowiązku transformacji dyrektywy³³ – ograniczenie zmian do wdrożenia postanowień dyrektywy w *KSchG* lub połączenie prac związanych z implementacją dyrektywy z reformą prawa rękojmi. Prawo rękojmi było przestarzałe, w związku z czym doktryna austriacka uważała jego zmianę za konieczną i nagłą³⁴. W 1995 r. przedłożony został projekt reformy prawa rękojmi. Jej treść częściowo pokrywała się z dziedzinami, które w późniejszym czasie miały zostać dostosowane do dyrektywy. Najsensowniejsze było zatem drugie z przedstawionych wyżej możliwych rozwiązań. Celem przeprowadzonej reformy było stworzenie „możliwie przejrzystego, łatwego i jednolitego prawa rękojmi”³⁵. Istniały bowiem różne regulacje dot. rękojmi, w zależności od typu umowy³⁶ i dlatego chciano ujednoczyć reguły ogólne dot. prawa rękojmi, regulacje dot. rękojmi przy umowie sprzedaży i umowie o dzieło³⁷. Z tego powodu znowelizowane zostały jednolite regulacje dotyczące rękojmi w *ABGB*, przy czym przepisy zgodne z postanowieniami dyrektywy nie uległy zmianie. Oprócz zmian, które należało wprowadzić ze względu na dyrektywę rozwiązane zostać miały jedynie problemy, które wymagały natychmiastowej reakcji³⁸. Rozważano,

²⁹ *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch vom 1. Juni 1811*, JGS Nr. 946 z późn. zm.

³⁰ *Konsumentenschutzgesetz, vom 8. März 1979*, BGBl. Nr. 140 z późn. zm.

³¹ *Versicherungsvertragsgesetz, vom 2. Dezember 1958*, BGBl. 2/1959 z późn. zm.

³² Istniała również opcja reformy prawa zobowiązań (podobnie jak w Niemczech), lecz już ze względu na brak czasu nie wchodziła ona tak naprawdę w rachubę. Zob. R. Welsler, B. Jud, *Die neue Gewährleistung. Kurzkommentar zu sämtlichen gewährleistungsrechtlichen Bestimmungen des ABGB und des KSchG*, Wien 2001, Vorbem. nb. 16. Zob. ponadto do ogólnej krytyki tego rozwiązania R. Welsler, B. Jud, *Zur Reform des Gewährleistungsrechts*, 14. ÖJT Band II/1, s. 36-40.

³³ Zob. Ch. Jeloschek, *The Transposition of Directive 99/44/EC into Austrian Law*, ERPL 2001, z. 2-3, s. 166.

³⁴ Zob. np. G. Kandut, *Das Gewährleistungsrecht beim Kauf*, Wien 1992; H. Krejci, *Reform des Gewährleistungsrechts*, Wien 1994.

³⁵ *Erläuterungen zum Entwurf des GewRÄG, Allgemeiner Teil*, pkt 3.1.

³⁶ Oprócz ogólnych przepisów o rękojmi (§§ 922 i n. *ABGB*) można np. wskazać przepisy o rękojmi przy umowach o dzieło (§ 1167 *ABGB*), umowach najmu (§§ 1096, 1097 *ABGB*) oraz umowach konsumenckich (§§ 8 i n. *KSchG*).

³⁷ R. Welsler, B. Jud, *Die neue Gewährleistung...*, Vorbem. nb 18.

³⁸ *Erläuterungen zum Entwurf des GewRÄG, Allgemeiner Teil*, pkt 3.1.

czy nowe przepisy powinny się opierać na dotychczas istniejących w prawie austriackim rozwiązaniach, czy raczej na Konwencji wiedeńskiej. Austriacki ustawodawca zdecydował się na pierwszy wariant, uzasadniając swoją decyzję tym, że wzorowanie się na postanowieniach Konwencji wiedeńskiej za bardzo ingerowałoby w istniejące reguły odpowiedzialności za niewykonanie i nienależyte wykonanie umowy³⁹.

Efektom końcowym było uchwalenie *GewRÄG*. Przez ustawę tę główne postanowienia dyrektywy zostały implementowane do *ABGB*, a regulacje uwzględniające szczególną sytuację konsumentów zostały transponowane do *KSchG*⁴⁰. Oprócz rękojmi zostały ponadto uregulowane zagadnienia odszkodowawcze w takim zakresie, w jakim są one z rękojmią związane.

W ramach ujednoczenia przepisów o rękojmi wprowadzono także jednolite pojęcia „*Übergeber*” („Przekazujący”⁴¹) oraz „*Übernehmer*” („Przejmujący”), które znajdują uniwersalne zastosowanie⁴². Pojęcia te odnoszą się do znowelizowanej definicji wady (§ 922 ust. 1 *ABGB*), która mówi o przekazaniu rzeczy drugiej osobie za zapłatą („*Überlassung einer Sache einem anderen gegen Entgelt*”). Nie został wdrożony w życie początkowy pomysł zredagowania na nowo wszystkich pojęć związanych z rękojmią. Nie chciano bowiem marnować dorobku doktryny oraz orzecznictwa, a ponadto argumentowano, że takie rozwiązanie pociągnęłoby za sobą niepewność prawną⁴³. Zmienione zostały więc jedynie pojęcia nicodpowiadające wymogom dyrektywy. Przede wszystkim ustawodawca nie posłużył się pojęciem „niezgodności z umową”, które można określić jako najbardziej problematyczny element dyrektywy,

³⁹ *Erläuterungen zum Entwurf des GewRÄG, Allgemeiner Teil*, pkt 5.2; R. Welsler, B. Jud, *Die neue Gewährleistung...*, Vorbem. nb 18. Istniała propozycja, która miała właśnie to na celu. Podobnie jak w Niemczech reformę całego systemu odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań, jednak pomysł ten nie został zaakceptowany, m.in. ze względu na brak czasu oraz na postępujące prace nad integracją prawa cywilnego w UE. Zob. R. Welsler, B. Jud, *Die neue Gewährleistung...*, Vorbem. nb 16.

⁴⁰ Zob. M. Gruber, *Die Umsetzung der Verbrauchsgüterkauf-Richtlinie in Österreich*, [w:] *Verbraucherkauf in Europa. Altes Gewährleistungsrecht und die Umsetzung der Richtlinie 1999/44/EG*, pod redakcją M. Schermaier, München 2003, s. 161; M. J. Marín López, *Las garantías...*, s. 240.

⁴¹ Należy zaznaczyć, że jest to wolne tłumaczenie i nie należy mylić tego pojęcia z przekazem w sensie art. 921¹ i n. polskiego kodeksu cywilnego.

⁴² R. Welsler, B. Jud, *Die neue Gewährleistung...*, Vorbem. nb 22.

⁴³ *Erläuterungen zum Entwurf des GewRÄG, Allgemeiner Teil*, pkt 3.1; R. Welsler, B. Jud, *Die neue Gewährleistung...*, Vorbem. nb 19, 24.

przysparzający państwom członkowskim najwięcej kłopotów. Dostosowano jedynie istniejące pojęcie „wady” do standardów dyrektywy, co nie zmieniło jednak obowiązującego stanu prawnego.

Ustawodawca austriacki kierował się przy implementacji dyrektywy nie tylko dobrem konsumentów, lecz starał się zachować równowagę interesów, ponieważ zbyt duża i nieswójmierna ochrona konsumenta prowadzi do reakcji sprzedawcy w postaci wyższych cen⁴⁴. Moim zdaniem ten słuszny argument należy mieć na uwadze przy formułowaniu nowych przepisów polskiego kodeksu cywilnego, implementujących dyrektywę.

2.4. Finlandia

Jak zaznaczono wyżej, przed uchwaleniem dyrektywy w Finlandii istniały już przepisy dot. sprzedaży konsumenckiej. W 1978 r. Finlandia uchwaliła bowiem ustawę o ochronie konsumentów⁴⁵, która szczegółowo i jednolicie reguluje różne aspekty tej ochrony. Ustawa ta już wówczas zawierała m.in. regulacje dot. sprzedaży konsumenckiej. Największa nowelizacja ustawy miała miejsce w 1994 r., kiedy zmieniony został przede wszystkim rozdział 5, regulujący sprzedaż konsumencką. Istotą tej nowelizacji było usystematyzowanie i zsynchronizowanie terminologii ustawy o ochronie konsumentów z terminologią nowo sformułowanej ustawy o sprzedaży towarów⁴⁶, która w dużej mierze odpowiadała przepisom Konwencji wiedeńskiej. W ten sposób przepisy ustawy o ochronie konsumentów pośrednio zostały dostosowane do Konwencji wiedeńskiej. Ponadto zauważyć należy, iż pojęcie wady poszerzone zostało o sytuacje, w których towar nie nadaje się do specjalnych celów, do których zamierzał go wykorzystywać konsument i które były znane sprzedawcy⁴⁷.

W celu zachowania spójności regulacji fiński ustawodawca starał się wdrażać kolejne dyrektywy do ustawy o ochronie konsumentów⁴⁸. Tak też

⁴⁴ *Erläuterungen zum Entwurf des GewRÄG, Allgemeiner Teil*, pkt 3.5.

⁴⁵ *Kulutajansuojalaki 38/1978 (KulutSL)*, ustawa z 20 stycznia 1978 r.

⁴⁶ *Kauppalaki 355/1987*, ustawa z 27 marca 1987 r.

⁴⁷ P. Schulze Steinen, *Umsetzung der EU-Richtlinie...*, s. 213

⁴⁸ Nie wszystkie dyrektywy zostały implementowane do tej ustawy, jak np. dyrektywa 1990/314/EWG w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek, która została wdrożona do fińskiego porządku prawnego przez uchwalenie odrębnej ustawy. Zob. P. Schulze Steinen, *Umsetzung der EU-Richtlinie...*, s. 213; *EC Consumer Law Compendium...*, http://www.eu-consumer-law.org/index_de.cfm.

stało się w przypadku dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej. Dyrektywa została w terminie transponowana do fińskiego porządku prawnego w drodze ustawy 1258/2001 z dnia 19 grudnia 2001 r.⁴⁹, wprowadzającej zmiany do rozdziału 5 ustawy o ochronie konsumentów. Nie sprawiło to fińskiemu ustawodawcy większych kłopotów, ponieważ już przed uchwaleniem dyrektywy rozdział 5 był bardzo rozbudowany, w tym zawierał szczegółowe regulacje kwestii związanych ze sprzedażą konsumencką, jak np. podział ryzyka, skutki prawne zwłoki, wady towaru i jej skutki prawne, obowiązki kupującego i skutki prawne ich naruszenia. Jak wspomniano wyżej, od 1994 r. istniało także wiele równoległości między przepisami ustawy o ochronie konsumentów a Konwencją wiedeńską, co znacznie ułatwiło wdrożenie dyrektywy do fińskiego porządku prawnego. Dokonane zmiany miały więc zasadniczo charakter techniczny, jedynie niektóre z nich dotyczyły merytorycznej treści przepisów⁵⁰.

Należy zauważyć, że w Finlandii nie zostało wprowadzone pojęcie „niezgodności z umową”. Ustawa o ochronie konsumentów posługuje się terminem „wady”, tak jak miało to miejsce przed implementacją dyrektywy. W ust. 4 § 12 rozdz. 5 czytamy: „Gdy towar nie odpowiada przepisom ust. 1-3, jest on wadliwy”⁵¹. Podkreślić trzeba, że od 1994 r. fińskie przepisy dot. wady odpowiadały zasadniczo art. 35 ust. 2 Konwencji wiedeńskiej dot. niezgodności towaru z umową. Z tego względu odpowiadały one także zasadniczo wymogom art. 2 ust. 2 dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej, w związku z czym najbardziej kontrowersyjna regulacja dyrektywy nie przysparzała tu wiele kłopotów, co pozwoliło na szybką implementację. Odpowiednie fińskie regulacje musiały zostać tylko w małym stopniu dostosowane do wymogów dyrektywy, a mianowicie głównie w sferze technicznej. Zauważyć należy, że fińska ustawa o ochronie konsumentów stawia po części wyższe niż dyrektywa wymagania którym musi sprostać towar, aby mógł być uznany za niewadliwy⁵². Z uwagi na art. 8 ust. 2 dyrektywy regulacje te nie wymagały zmian.

⁴⁹ *Laki kuluttajansuojalain muuttamiesa, Suomen Säädökokoelma* nr 1258/2001 z dn. 19 grudnia 2001 r., s. 3509 i n. Nieoficjalne tłumaczenie skonsolidowanej wersji ustawy o ochronie konsumentów na język angielski zob. http://www.eu-consumer-law.org/legislation148_en.pdf oraz na język niemiecki zob. N. Keto-Girgin, *Die Umsetzung...*, s. 158 i n.

⁵⁰ P. Schulze Steinen, *Umsetzung der EU-Richtlinie...*, s. 213.

⁵¹ Tłumaczenie z jęz. angielskiego oraz jęz. niemieckiego. Istnieją drobne różnice między tymi dwoma tłumaczeniami, dlatego tłumaczenie moje może nie być stuprocentowo dokładne, oddaje jednak sens regulacji.

⁵² P. Schulze Steinen, *Umsetzung der EU-Richtlinie...*, s. 215. Na przykład rozdz. 5 § 12 ust. 1, 2 nr 5 ustawy o ochronie konsumentów stawia wymagania odnośnie opakowania.

Istniała również możliwość umieszczenia regulacji implementujących postanowienia dyrektywy w ustawie o sprzedaży towarów, lecz fiński ustawodawca zgodnie z dotychczasową praktyką transponował dyrektywę o sprzedaży konsumenckiej – podobnie jak inne dyrektywy konsumenckie – w ustawie o ochronie konsumentów. Zgodnie z art. 29 rozdziału 5 tej ustawy przepisy ustawy o sprzedaży towarów znajdują subsydiarne zastosowanie.

2.5. Hiszpania

W Hiszpanii, podobnie jak w Polsce, implementacja dyrektywy nie odbyła się przez dokonanie modyfikacji istniejących przepisów konsumenckich, lecz w drodze uchwalenia odrębnej ustawy regulującej gwarancję przy sprzedaży konsumenckiej (*LGVBC*⁵³), która weszła w życie we wrześniu 2003 r. Rozwiązanie to było krytykowane przez hiszpańską doktrynę⁵⁴, ponieważ regulacje dot. umowy sprzedaży już przed wejściem w życie *LGVBC* rozproszone były w kilku ustawach, m.in. w kodeksie cywilnym (*CC*)⁵⁵, kodeksie handlowym⁵⁶, ustawie o ochronie konsumentów i użytkowników (*LGDCU*⁵⁷) oraz ustawach szczególnych⁵⁸. Kolejna ustawa skomplikowała więc i tak już zawiłą sytuację prawną. Problem tej równoległości regulacji ustawodawca starał się rozwiązać w następujący sposób: *LGVBC* przewidywał, iż nie jest możliwe dochodzenie przez kupującego roszczeń z tytułu niezgodności towaru z umową na podstawie przepisów *LGVBC* oraz roszczeń z tytułu rękojmi

⁵³ *Ley 23/2003, de 10 de julio, de Garantías en la Venta de Bienes de Consumo*, BOE núm. 165, de 11-07-2003, pp. 27160-27164.

⁵⁴ S. Navas Navarro, *Umsetzung der EG-Verbrauchsgüterkaufrichtlinie in Spanien*, Internationales Handelsrecht 2005, z. 3, s. 89 i cyt. tam lit.; Ch. Weis, *Kaufrechtliche Gewährleistung und Garantievergabe in Deutschland und Spanien. Unter besonderer Berücksichtigung des Unternehmenskaufs*, Frankfurt am Main 2006, s. 169 przyp. 761 i cyt tam lit. Już przed implementacją dyrektywy rozwiązanie takie krytycznie ocenił J. Lete, *The Impact on Spanish contract law of the EC Directive on the Sale of Consumer Goods and Associated Guarantees*, European Review of Private Law 2001, z. 2&3, s. 357.

⁵⁵ *Código Civil*, Gaceta de 25 de julio de 1889 z późn. zm.

⁵⁶ *Código de Comercio*, Gaceta de 16 octubre 1885 a 24 noviembre 1885, núm. 289 a 328 z późn. zm.

⁵⁷ *Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios, La Ley 26/1984, de 19 de julio*, BOE núms. 175 y 176, de 24-07-1984, pp. 21686- 21691 z późn. zm.

⁵⁸ Jak np. ustawa o handlu detalicznym, *Ley 7/1996, de 15 de enero, de Ordenación del Comercio Minorista*, BOE núm. 15 de 17-1-1996, pp. 1243 – 1254 z późn. zm.

na podstawie CC⁵⁹. Ze względu na fakt, że LGVBC nie regulował kwestii odszkodowawczych, konsument mógł dochodzić roszczeń o odszkodowanie na podstawie przepisów prawa cywilnego i handlowego niezależnie od roszczeń wynikających z LGVBC⁶⁰.

Podobnie jak w Polsce, ustawa implementująca dyrektywę o sprzedaży konsumenckiej miała być jedynie rozwiązaniem przejściowym. Zgodnie bowiem z postanowieniami końcowymi LGVBC⁶¹ hiszpański ustawodawca w ciągu trzech lat od wejścia w życie LGVBC, czyli do września 2006 r., powinien był uchwalić jednolitą ustawę o ochronie konsumentów i użytkowników, w zakres której wchodziłyby przepisy LGDCU oraz innych aktów implementujących postanowienia wspólnotowych dyrektyw konsumenckich (czyli m.in. LGVBC). Terminu tego nie udało się zachować. 31 grudnia 2006 r. weszła w życie ustawa o zwiększeniu ochrony konsumentów i użytkowników⁶², która wprowadziła zmiany⁶³ do kilku ustaw, m.in. do LGDCU, i która w swoich postanowieniach końcowych ponowiła postulat dotyczący stworzenia jednolitej ustawy o ochronie konsumentów i użytkowników, wyznaczając w tym celu 12-miesięczny termin⁶⁴. 16 listopada 2007 r. wreszcie uchwalony został królewski dekret ustawodawczy 1/2007⁶⁵, wprowadzający

⁵⁹ *Disposición adicional*, ust. 1.

⁶⁰ *Disposición adicional*, ust. 2.

⁶¹ *Disposición final cuarta*. Zob. też S. Morgenroth, *Die Umsetzung der Verbrauchsgüterkaufrichtlinie 1999/44/EG in Spanien. Das neue Gesetz über Garantien im Verbrauchsgüterkauf: Ley 23/2003, de 10 de Julio, Garantías en la Venta de Bienes de Consumo*, *Recht der Internationalen Wirtschaft* 2003, z. 11, s. 838.

⁶² *Ley 44/2006, de 29 de diciembre, de mejora de la protección de los consumidores y usuarios*, BOE núm. 312, de 30-12-2006, pp. 46601-46611. Wejście w życie – *Disposición final undécima*.

⁶³ Zmiany te spowodowane były przede wszystkim orzeczeniem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9 września 2004 r. w sprawie C-70/2003, w którym ETS stwierdził braki w implementacji Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich przez Hiszpanię. Zob. bliżej uzasadnienie ustawy 44/2006 (*Exposición de motivos*, pkt II-V).

⁶⁴ *Disposición final quinta*. Podobnie jak w przypadku LGVBC mowa jest o „*habilitación al Gobierno para elaborar un texto refundido*”, a więc uprawnieniu do stworzenia jednolitej ustawy. W szczególności w związku z ponowieniem tego uprawnienia należy zrozumieć to jako apel.

⁶⁵ *Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias*, BOE núm. 287, de 30-11-2007, pp. 49181-49215.

skonsolidowany tekst ustawy o ochronie konsumentów, który wszedł w życie w dniu 1 grudnia 2007 r.⁶⁶. Dekret ten uchylił m.in. dotychczasową *LGDCU* oraz *LGVBC*⁶⁷. Nowa *LGDCU* składa się ze 165 artykułów i dzieli na cztery księgi: I – Postanowienia ogólne; II – Umowy i gwarancje; III – Odpowiedzialność cywilna za wadliwe towary⁶⁸ i usługi; IV – Imprezy turystyczne. Regulacje dot. sprzedaży konsumenckiej znajdują się w drugiej księdze w tytule V (art. 114-127). Oprócz tego księga ta zawiera tytuły dot. klauzul abuzywnych (II), umów zawieranych na odległość (III) oraz umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa (IV). Ponadto jak w każdej innej księdze pierwszy tytuł zawiera postanowienia ogólne. Zauważyć należy, że ustawa zawiera wspólny katalog definicji głównych pojęć takich jak: konsument i użytkownik, przedsiębiorca, producent, produkt, dostawca (art. 3-7 skonsolidowanej *LGDCU*). Brak spójności między tymi pojęciami w różnych ustawach konsumenckich – np. w Polsce – jest źródłem wielu problemów, dlatego stworzenie wspólnego katalogu było właściwym krokiem.

Pozostaje oczywiście pytanie, czy zawarcie regulacji o sprzedaży konsumenckiej w tej ustawie w ogóle było właściwym krokiem, czy też nie powinna ona się jednak znaleźć w *CC*. Idąc za głosem doktryny hiszpańskiej⁶⁹, wydaje się, że to drugie rozwiązanie byłoby bardziej właściwe. Tak więc problemy pojawiające się na gruncie dotychczas obowiązującej *LGVBC* nie zostały rozwiązane. Problem równoległości regulacji został „rozwiązany” w ten sam sposób, jak uprzednio – treść *disposición adicional* została praktycznie „przeklejona” do art. 117 skonsolidowanej *LGDCU*. Ogólnie przepisy o sprzedaży konsumenckiej zostały w zasadzie przeniesione do nowej ustawy. Zmiany miały głównie charakter redakcyjny. Tak też regulacje dot. niezgodności produktu⁷⁰ z umową pozostały właściwie bez zmian. Brzmienie art. 116

⁶⁶ Zob. *Disposición final segunda*.

⁶⁷ *Disposición derogatoria única*, pkt 1, 6.

⁶⁸ Ustawodawca hiszpański nie posługuje się tu terminem „produkty” („*productos*”, por. dyrektywa 1999/34/WE), lecz „towary” („*bienes*”).

⁶⁹ Zob. S. Morgenroth, *Die Umsetzung...*, s.838 i cyt. tam lit., oraz s. 844; S. Navas Navarro, *Umsetzung der...*, s. 102 i cyt. tam lit. Por. też J. Lete, *The Impact...*, s. 357; J. J. de los Mozos Touya, *Der Rechtsschutz des Verbrauchers und das kaufrechtliche Gewährleistungsrecht im spanischen Recht, [w:] Verbraucherkauf in Europa. Altes Gewährleistungsrecht und die Umsetzung der Richtlinie 1999/44/EG*, pod red. M. Schermaiera, Sellier, München 2003, s. 222 i n.

⁷⁰ W celu ujednoczenia terminologii pojęcie to zastąpiło dotychczasowe pojęcie „towaru”.

skonsolidowanej *LGDCU* odpowiada, z nielicznymi wyjątkami, brzmieniu art. 2 ust. 2-5 dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej.

2.6. Niderlandy

W Niderlandach implementacja dyrektywy dokonana została w kodeksie cywilnym (*Burgerlijk Wetboek, BW*)⁷¹. Implementacja okazała się w przypadku tego kraju o tyle nieproblematyczna⁷², że w ramach przeprowadzonej w 1992 r. reformy *BW* prawo konsumenckie zostało włączone do tego kodeksu. Materia ta, podobnie jak zawarte w *BW* prawo handlowe, nie jest uregulowana w odrębnym rozdziale, lecz każdorazowo w odpowiednim miejscu danego przedmiotu regulacji⁷³. Przepisy prawa konsumenckiego znaleźć można m.in. w części ogólnej prawa zobowiązań (np. niedozwolone klauzule umowne) oraz w części szczegółowej prawa zobowiązań (np. poręczenie)⁷⁴. Sprzedaż konsumencka uregulowana została w Księdze 7, Tytule 1 *BW*⁷⁵. Niderlandzki legislator kierował się przy reformie *BW* postanowieniami Konwencji wiedeńskiej, która z kolei służyła ustawodawcy wspólnotowemu jako wzorzec przy tworzeniu dyrektywy. Miało to swoje źródło we wcześniejszych staraniach ujednoczenia przepisów w zakresie umowy sprzedaży w krajach Beneluksu, które opierały się na Konwencji

⁷¹ *Wet van 6 maart 2003 tot aanpassing van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek aan de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen* (Ustawa z 6 marca 2003 r. o dostosowaniu 7 Księgi Kodeksu cywilnego do dyrektywy w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji), Stb. 2003, 110. Nieoficjalne tłumaczenie na język hiszpański zob. M. J. Marín López, *Las garantías.... Anexo documental*, s. 263-269.

⁷² E. Hondius, H. Schelhaas, *In conformity with the Consumer Sales Directive? Some remarks on transposition into Dutch law*, ERPL 2001, z. 2-3, s. 328; M. J. Marín López, *Las garantías...*, s. 241; A. J. B. Sirks, *Die Umsetzung der Richtlinie 1999/44/EG in den Niederlanden*, [w:] *Verbraucherkauf in Europa. Altes Gewährleistungsrecht und die Umsetzung der Richtlinie 1999/44/EG*, pod red. M. Schermaiera, Sellier, München 2003, s. 275.

⁷³ J. Dimroth, *Die Umsetzung der Verbrauchsgüterkaufrichtlinie (44/99/EG) in Deutschland und den Niederlanden. Ein Rechtsvergleich*, Taunusstein 2007, s. 168-169.

⁷⁴ J. Dimroth, *Die Umsetzung...*, s. 169; E. Hondius, Ch. Jeloschek, *Die Kaufrichtlinie und das niederländische Recht: Für den Westen kaum etwas Neues*, [w:] *Europäisches Kaufgewährleistungsrecht. Reform und Internationalisierung des deutschen Schuldrechts*, pod red. St. Grundmanna, D. Medicusa i W. Rollanda, Köln, Berlin, Bonn, München 2000, s. 199.

⁷⁵ Np. art. 7:5, 7:6, 7:18, 7:21 *BW*.

Haskiej z 1964 r. o sprzedaży międzynarodowej towarów, poprzedniczki Konwencji wiedeńskiej⁷⁶.

Mimo tej sprzyjającej sytuacji wyjściowej Niderlandy ze względów braków personalnych w Ministerstwie Sprawiedliwości nie zdążyła implementować dyrektywy w terminie⁷⁷. Zmiany *BW* w związku z transpozycją dyrektywy nie były zbyt duże, szczególnie z tego względu, że już przed implementacją dyrektywy głównym pojęciem niderlandzkich regulacji umowy sprzedaży była „niezgodność z umową”⁷⁸, co było głównym źródłem problemów związanych z transpozycją w innych państwach członkowskich. Największe trudności stwarzało nowe sformułowanie praw kupującego w związku z niezgodnością towaru z umową⁷⁹. Poza tym zostały wprowadzone niektóre regulacje dotyczące wyłącznie sprzedaży konsumenckiej, jak np. art. 7:6a *BW* dot. gwarancji handlowej lub art. 7:18 ust. 3 *BW* dot. niezgodności towaru z umową, wynikającej z niewłaściwej instalacji lub montażu bądź błędnej instrukcji montażu. Zauważyć należy, że przez dodatkowe postanowienia, np. dot. zapłaty ceny⁸⁰, niderlandzkie przepisy dot. sprzedaży konsumenckiej zapewniają kupującemu większą ochronę aniżeli dyrektywa. Niderlandzki ustawodawca kładł nacisk na to, że dyrektywa miała zapewniać jedynie minimalny standard ochrony konsumenta. Dlatego też zmienione zostały tylko te przepisy *BW*, które nie zapewniały konsumentowi owej minimalnej ochrony przewidzianej w dyrektywie. Przepisy *BW* korzystniejsze dla konsumenta pozostały natomiast nienaruszone⁸¹. Częściowo dokonano również zmian mających na celu polepszenie czytelności regulacji. W sumie można stwierdzić, że implementacja dyrektywy ze względu na przeprowadzoną na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku reformę *BW* nie przysporzyła niderlandzkiemu ustawodawcy większych kłopotów.

⁷⁶ Zob. J. Dimroth, *Die Umsetzung...*, s. 169-170; E. Hondius, Ch. Jeloscsek, *Die Kaufrichtlinie...*, s. 200.

⁷⁷ A. J. B. Sirks, *Die Umsetzung...*, s. 276.

⁷⁸ M. W. Hesselink, *The Ideal of Codification and the Dynamics of Europeanisation: The Dutch Experience*, [w:] *The Harmonization of European Contract Law. Implications for European Private Laws, Business and Legal Practice*, pod red. St. Vogenauera, St. Weatherilla, Oxford, Portland (Oregon) 2006, s. 46.

⁷⁹ Zob. A. J. B. Sirks, *Die Umsetzung...*, s. 281-282, 284-286.

⁸⁰ Zob. np. art. 7:26 ust. 2 *BW*.

⁸¹ M. W. Hesselink, *The Ideal...*, s. 46.

2.7. Włochy

We Włoszech dyrektywa implementowana została przez *Decreto Legislativo 2 febbraio 2002, n. 24 „Attuazione della direttiva 1999/44/CE su taluni aspetti della vendita e delle garanzie di consumo”*⁸². Dyskutowane były różne formy implementacji, m.in. uchwalenie odrębnej ustawy oraz nowelizacja znajdujących się w kodeksie cywilnym (*Codice Civile, CC*⁸³) przepisów dot. wad ukrytych (art. 1490 i n. *CC*). Większość doktryny opowiedziała się za drugim rozwiązaniem⁸⁴, ponieważ obowiązek transpozycji dyrektywy postrzegano jako dobrą okazję do znowelizowania krytykowanych przepisów o umowie sprzedaży. Ustawodawca włoski nie poszedł jednak za głosem doktryny, lecz wprowadził mimo krytycznego nastawienia przedstawicieli nauk prawnych, nowy paragraf do Księgi IV, Tytułu III, Sekcji II *CC* regulującej sprzedaż rzeczy ruchomych, zatytułowany „O sprzedaży konsumenckiej”⁸⁵, składający się z ośmiu przepisów (art. 1519-*bis* do art. 1519-*nonies CC*), które niemalże dosłownie oddają treść istotnej części dyrektywy⁸⁶. Ustawodawcy włoskiemu zarzuca się, że doprowadziło to do jeszcze większego „rozszarpania” regulacji umowy sprzedaży. Do tej pory bowiem umowa sprzedaży posiadała regulację w kilku miejscach – w części ogólnej, która rozróżnia między umową sprzedaży rzeczy ruchomych i nieruchomości, w przepisach o tzw. „*Vendite speciali*”, czyli szczególnych rodzajach sprzedaży, jak np. sprzedaż na próbę czy sprzedaż z zastrzeżeniem własności rzeczy sprzedanej oraz w przepisach Konwencji wiedeńskiej⁸⁷. Ponadto taka forma implementacji powoduje, że wdrożone nowe przepisy stanowią ciało obce w *CC*, brak jest

⁸² *Gazzetta Ufficiale n. 57 del 8 marzo 2002 - Supplemento Ordinario n. 40*. Nieoficjalne tłumaczenie na język niemiecki zob. E. Ferrante, *Die neuen Vorschriften des italienischen Codice Civile über den Verbrauchsgüterkauf*, *VuR* 2003, z. 5, s. 166-171 oraz na język hiszpański zob. M. J. Marín López, *Las garantías... Anexo documental*.

⁸³ *Gazzetta Ufficiale n. 79 del 4 aprile 1942*.

⁸⁴ Zob. M. J. Marín López, *Las garantías...*, s. 245-247 i cyt tam lit. Do innych możliwości implementacji dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej zob. A. Zaccaria, *Umsetzungsüberlegungen zur Kaufgewährleistungs-Richtlinie in Italien*, [w:] *Europäisches Kaufgewährleistungsrecht. Reform und Internationalisierung des deutschen Schuldrechts*, pod red. St. Grundmanna, D. Medicusa i W. Rollanda, Köln, Berlin, Bonn, München 2000, s. 184-185.

⁸⁵ *Della vendita dei beni di consumo*.

⁸⁶ Zob. E. Ferrante, *Die neuen Vorschriften...*, s. 165; M. J. Marín López, *Las garantías...*, s. 246-247.

⁸⁷ E. Ferrante, *Die neuen Vorschriften...*, s. 165, 166.

jakiegokolwiek dopasowania do istniejących przepisów tego kodeksu, co znacznie utrudnia wykładnię⁸⁸. Istnieją bowiem ogromne różnice między dotychczasowymi regulacjami dot. umowy sprzedaży a nowo wdrożonymi przepisami. Największym novum było pojęcie „zgodności z umową”. CC posługiwał się dotychczas pojęciem „wady”⁸⁹, które jest pojęciem węższym od „niezgodności z umową”. Również całkowicie nową koncepcją jest hierarchia uprawnień kupującego (w przypadku niezgodności towaru z umową). Oprócz tego poniekąd nowymi uprawnieniami są naprawa oraz wymiana towaru na nowy. Tych uprawnień kupujący dochodzić mógł do momentu implementacji dyrektywy jedynie w ramach tzw. „gwarancji dobrego funkcjonowania”⁹⁰, a podstawowymi uprawnieniami kupującego w ramach rękojmi były obniżenie ceny i odstąpienie od umowy. Rozwiązanie to wynikało z głęboko zakotwiczonej we włoskim prawie zasady, że sprzedawca ma jedynie obowiązek „dawania” (*dare*). Naprawa i wymiana towaru na nowy polegają zaś na obowiązkach „robienia czegoś” (*facere*). Przez przepisy implementacyjne podważone zostały więc fundamentalne zasady włoskiego prawa w zakresie umowy sprzedaży⁹². Nie są to jedyne różnice między starymi postanowieniami CC, a nowo wdrożonymi, ale chyba najbardziej rażące.

W 2005 r. uchwalona została ustawa o ochronie konsumentów⁹³ (*Codice del consumo*⁹⁴), która weszła w życie 23 października 2005 r. W ustawie tej znalazły się m.in. przepisy o sprzedaży konsumenckiej, o których mowa wyżej. Jednocześnie ich odpowiedniki usunięto z kodeksu cywilnego⁹⁵. Przepisy te zostały praktycznie wycięte z kodeksu i wklejone do ustawy

⁸⁸ E. Ferrante, *Die neuen Vorschriften...*, s. 165, 166.

⁸⁹ Istnieje trójpodział tego pojęcia: *garanzia per vizi* (art. 1490 CC), *mencanza di qualità* (art. 1497 CC), *aliud pro alio*.

⁹⁰ *Garanzia di buon funzionamento*, art. 1512 CC.

⁹¹ Zob. M. Scotton, *Directive 99/44/EC on certain aspects of the sale of consumer goods and associated guarantees*, *European Review of Private Law (ERPL)* 2001, z. 2-3, s. 302.

⁹² M. Scotton nazywa nowe przepisy o sprzedaży konsumenckiej nawet jako „schizofreniczne”. Zob. M. Scotton, *Directive 99/44/EC...*, s. 307.

⁹³ Nie jest to poprawny przekład włoskiego brzmienia ustawy, jednak „ustawa konsumencka” brzmi rażąco.

⁹⁴ *Decreto Legislativo 6 settembre 2005, n. 206 “Codice del consumo, a norma dell’articolo 7 della legge 29 luglio 2003, n. 229”*, *Gazzetta Ufficiale* n. 235 del 8 ottobre 2005 – Supplemento Ordinario n. 162, z późn. zm. Nieoficjalny przekład na język angielski zob. http://www.eu-consumer-law.org/legdetails_de.cfm.

⁹⁵ Art. 146 ust. 1 lit. q) ustawy o ochronie konsumentów.

o ochronie konsumentów; tym samym metoda „*copy and paste*” została po raz kolejny zachowana. Przepisy zawarte w omawianej ustawie nie są ze sobą skoordynowane. Niektóre regulacje konsumenckie, których należałoby się spodziewać w ustawie o ochronie konsumentów, pozostały poza jej granicami⁹⁶. Dokonano niewiele istotnych zmian w stosunku do obowiązujących dotychczas ustaw szczególnych. Wiele propozycji zmian proponowanych przez doktrynę i mających na celu poprawę jakości regulacji konsumenckich nie zostało uwzględnionych. Z tych powodów zarzuca się włoskiemu legislatorowi „zaprzepaszenie szansy”⁹⁷ skoordynowania regulacji konsumenckich, mających swoje źródło w dyrektywach wspólnotowych, nie mówiąc już o skoordynowaniu tych przepisów z przepisami części ogólnej zobowiązań oraz przepisami o umowie sprzedaży⁹⁸. Zauważa się, że uchwalenie ustawy o ochronie konsumentów miało przede wszystkim podłoże polityczne i że największą innowacją tej ustawy była decyzja, aby problematyce ochrony konsumentów poświęcić odrębną ustawę⁹⁹.

2.8. Zjednoczone Królestwo

W Zjednoczonym Królestwie transpozycji dyrektywy dokonano przez uchwalenie *Sale and Supply of Goods to Consumers Regulations 2002*¹⁰⁰ (dalej: *Regulations 2002*) z dnia 11 grudnia 2002 r., które weszło w życie dnia 31 marca 2003 r.; miało ono na celu dostosowanie angielskiego¹⁰¹ prawa do wymogów dyrektywy przez dokonanie zmian przede wszystkim w

⁹⁶ Np. regulacje o E-commerce.

⁹⁷ M. Tescaro, *Das neue italienische „Verbrauchergesetzbuch“*, Zeitschrift für Gemeinschaftsprivatrecht (GPR) 2006, z. 4, s. 158 i n. i cyt. tam lit. Negatywną ocenę nowej ustawie wystawia również R. Omodei-Salč, *Der neu italienische Codice del consumo: Echte Kodifikation oder reine Kompilation?*, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (ZEuP) 2007, z. 3, s. 797 i cyt. tam lit.

⁹⁸ Stosunek przepisów o sprzedaży konsumenckiej do przepisów o sprzedaży kodeksu cywilnego reguluje nowy art. 1469-bis, zgodnie z którym „Przepisy tego tytułu stosuje się do umów konsumenckich, jeśli ustawa o ochronie konsumentów ani inne przepisy bardziej korzystne dla konsumenta nie stanowią inaczej”.

⁹⁹ M. Tescaro, *Das neue italienische...*, s. 158 i n.

¹⁰⁰ *Statutory Instrument 2002 no. 3045*; http://www.opsi.gov.uk/si/si2002/uksi_20023045_en.pdf.

¹⁰¹ Omawiany akt prawny znajduje wprawdzie zastosowanie w Anglii, Szkocji, Walii oraz Północnej Irlandii, lecz ze względu na fakt, iż w niektórych przypadkach istnieją odrębne przepisy dla Szkocji oraz w celu ułatwienia lektury, mowa będzie dalej o angielskim prawie.

Sale of Goods Act 1979 (dalej: *SGA 1979*), ale także w innych ustawach¹⁰². W toku tworzenia *Regulations 2002* przeprowadzone zostały trzy publiczne konsultacje przy użyciu internetu (tzw. „procedura *open government*”). Celem konsultacji było osiągnięcie jak największego kompromisu oraz zapewnienie jak największego udziału prawników-praktyków i uczestników rynku w procesie tworzenia nowych regulacji¹⁰³. Tym razem angielski ustawodawca nie posłużył się metodą dosłownego przejścia tekstu dyrektywy do własnego porządku prawnego, jak miał to zwyczaj robić przy implementacji innych dyrektyw konsumenckich. W przypadku dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej doprowadziłoby to bowiem do niezmiernie skomplikowanego stanu prawnego¹⁰⁴.

Najbardziej doniosłe zmiany dokonane zostały w zakresie uprawnień kupującego-konsumenta w przypadku wystąpienia niezgodności towaru z umową. Doniosłość tych zmian polegała po pierwsze na tym, że wprowadzony został nowy rozdział (*part VA*) dot. sprzedaży konsumenckiej (*s* (48A)-(48F) *SGA 1979*), co doprowadziło do dualizmu regulacji, przez co system stał się niezmiernie zawiły¹⁰⁵. W ten sposób konsumenci uzyskali dodatkowy zestaw uprawnień i mają możliwość dokonania wyboru dochodzenia swoich praw na podstawie ogólnych przepisów o umowie sprzedaży lub na podstawie przepisów o sprzedaży konsumenckiej¹⁰⁶. Takie rozwiązanie prowadzi do niepewności prawnej, która zostaje potęgowana przez przyznanie sądom prawa do zmiany uprawnienia dochodzonego przez konsumenta na inne

¹⁰² *Supply of Goods and Services Act 1982, Supply of Goods (Implied Terms) Act 1973, Unfair Contract Terms Act 1977.*

¹⁰³ Zob. bliżej H.-P. Mansel, *Kaufrechtsreform in Europa und die Dogmatik des deutschen Leistungsstörungenrechts: Kaufrecht in Europa nach der Umsetzung der Verbrauchsgüterkauf-Richtlinie*, Archiv für die civilistische Praxis (AcP), Bd. 204 (2004), s. 441.

¹⁰⁴ F. Lindner, *Neues Kaufrecht in England. Die Umsetzung der Verbrauchsgüterrichtlinie durch die Sale and Supply of Goods to Consumers Regulations 2002*, Zeitschrift für Rechtsvergleichung, Internationales Privatrecht und Europarecht (ZfRV) 2005, z. 1, s. 4.

¹⁰⁵ St. Arnold, H. Unberath, *Die Umsetzung der Richtlinie über den Verbrauchsgüterkauf in England*, ZEuP 2004, z. 2, s. 385; H. Beale, *English Reform and the Impact of European Private Law*, [w:] *The Harmonization of European Contract Law. Implications for European Private Laws, Business and Legal Practice*, pod red. St. Vogenauera, St. Weatherilla, Oxford, Portland (Oregon) 2006, s. 33; F. Lindner, *Neues Kaufrecht in England...*, s. 10.

¹⁰⁶ H.-P. Mansel, *Kaufrechtsreform in Europa...*, s. 442; K. Vorpeil, *Englisches Sachmängelrecht bei Warenlieferung*, Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft – Archiv für Internationales Wirtschaftsrecht (ZVglRWiss) 2004, z. 4, s. 432.

(s (48E)(3)(4) SGA 1979)¹⁰⁷. Po drugie, doniosłość omawianych zmian przejawiała się tym, że pierwszeństwo przyznano uprawnieniu żądania naprawy i wymiany towaru wadliwego na nowy towar, które to rozwiązanie można by wręcz uznać jako „rewolucyjne naruszenie”¹⁰⁸ prawa angielskiego. Zasadą dotychczas było bowiem odstąpienie od umowy (*rejection of goods and repudiation of contract*) oraz żądanie zapłaty odszkodowania (*damages*)¹⁰⁹.

Ze względu na fakt, że koncepcje regulacji dot. niezgodności towaru z umową na podstawie dyrektywy i prawa angielskiego nie różnią się znacznie, transpozycja dyrektywy w tym zakresie nie wymagałaby wiele trudu. Angielski ustawodawca przyjął jednak, że angielskie prawo dot. *implied terms*¹¹⁰ jest – oprócz braku regulacji dot. oświadczeń publicznych – zgodne z dyrektywą, w związku z czym jedynie uzupełnił te przepisy o kwestię oświadczeń publicznych (s (14D)-(14F) SGA 1979). Ta powściągliwość ustawodawcy spotkała się z krytyką ze strony doktryny, która nie zawsze zgadza się ze stanowiskiem, iż angielskie przepisy dot. *implied terms* są zgodne z dyrektywą¹¹¹.

Również odnośnie prawa regresu sprzedawcy końcowego pojawia się wątpliwość zgodności angielskich przepisów z art. 4 dyrektywy. Z takiego założenia wyszedł jednak angielski ustawodawca, nie implementując tego przepisu do wewnętrznego porządku prawnego¹¹².

Podsumowując można stwierdzić, że mimo tego, iż angielskie prawo – za wyjątkiem regulacji dot. naprawy i wymiany na nowy towar – nie różniło się istotnie od postanowień dyrektywy, w związku z czym dostosowanie tego prawa nie wymagałoby nadmiernej pracy, to jednak sposób wdrożenia dyrektywy do angielskiego porządku prawnego, (a niekiedy nawet podnoszony jego brak), budzi wiele wątpliwości.

¹⁰⁷ Zob. bliżej H.-P. Mansel, *Kaufrechtsreform in Europa...*, s. 448.

¹⁰⁸ St. Arnold, H. Unberath, *Die Umsetzung...*, s. 385.

¹⁰⁹ Wyjątek stanowi „*specific performance*”, który ma charakter subsydiarny. W praktyce istnieje oprócz tego tzw. „*right to cure*”. Zob. bliżej F. Lindner, *Neues Kaufrecht in England...*, s. 8, 9.

¹¹⁰ Zob. bliżej F. Lindner, *Neues Kaufrecht in England...*, s. 5-6; H.-P. Mansel, *Kaufrechtsreform in Europa...*, s. 442-446.

¹¹¹ H.-P. Mansel, *Kaufrechtsreform in Europa...*, s. 442-446.

¹¹² Zob. bliżej H.-P. Mansel, *Kaufrechtsreform in Europa...*, s. 449. Odnośnie wątpliwości co do zgodności z dyrektywą w różnych punktach zob. *EC Consumer Law Compendium...*, pkt 3.H.1.

3. Rozwiązanie polskie w świetle rozwiązań innych państw członkowskich

Po przedstawieniu poszczególnych rozwiązań krajowych rysuje się pewien obraz dotyczący problemów przy wdrożeniu dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej do krajowych porządków prawnych. W celu przedstawienia oceny polskiego rozwiązania należy porównać je krótko z wyżej omówionymi rozwiązaniami prezentowanymi przez inne państwa członkowskie.

W literaturze polskiej zarzuca się naszemu ustawodawcy nieudolność, przeciwstawiając polskiemu rozwiązaniu – uchwalenie odrębnej ustawy i niedostosowanie do istniejących przepisów kodeksu cywilnego – niemiecką reformę prawa zobowiązań¹¹³, która niewątpliwie jest wielkim osiągnięciem legislacyjnym. Porównanie to jest jednak nieadekwatne, ponieważ prace legislacyjne nad niemiecką reformą prawa zobowiązań sięgają lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku. A więc już chociażby z tego względu nie można porównywać tych dwóch rozwiązań. Ponadto nie należy zapominać o roli, jaką odegrały Niemcy jako współtwórca dyrektywy.

Również Austria mogła oprzeć się na już istniejących pracach, które zostały wykorzystane przy implementacji dyrektywy o sprzedaży konsumenckiej. Prace z lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku nad reformą instytucji rękojmi zostały wprowadzić zawieszono ze względu na przygotowywaną dyrektywę o sprzedaży konsumenckiej, lecz projekt ustawy z 1995 r. obejmował m.in. propozycje zmian dot. wydłużenia terminu przedawnienia, pierwszeństwa uprawnienia w zakresie żądania naprawy oraz ujednoczenia przepisów o rękojmi, które to właśnie zostały później wykorzystane przy implementacji dyrektywy. Także nie bez znaczenia był przy tym austriacki wpływ na ostateczny kształt dyrektywy¹¹⁴. Podobnie więc jak w przypadku Niemiec trudno by opierać krytykę polskiego rozwiązania (i co więcej byłoby to nieuzasadnione) na porównaniu do rozwiązania austriackiego.

W Finlandii natomiast istniały już przepisy dot. sprzedaży konsumenckiej, a ponadto większość tych przepisów odpowiadała już wówczas wymogom dyrektywy¹¹⁵. Ponadto trudno porównywać polską regulację z fińską, gdyż

¹¹³ M. Pecyna, *Ustawa o sprzedaży konsumenckiej...*, s. 15, 16.

¹¹⁴ Por. *Erläuterungen zum Entwurf des GewRÄG, Allgemeiner Teil*, pkt 1.

¹¹⁵ Zob. N. Keto-Girgin, *Die Umsetzung der Verbraucherschutzrichtlinien in Finnland – das finnische Verbraucherschutzrecht*, Aachen 2004, s. 138; P. Schulze Steinen, *Umsetzung der EU-Richtlinie über den Verbrauchsgüterkauf in Finnland*, *Internationales Handelsrecht* 2003, z. 5, s. 212 i n.

Finlandia nie posiada kodeksu cywilnego; a właśnie w związku ze zmianą tego aktu prawnego pojawia się w Polsce największy problem.

Pierwotne rozwiązanie przewidywane w prawie hiszpańskim było podobne do polskiego, co również tam stało się przedmiotem ostrej krytyki. Tak jak w przypadku prawa polskiego hiszpańskie rozwiązanie miało stanowić regulację o charakterze przejściowym, aczkolwiek z innym docelowym aktem prawnym (w Polsce – kodeks cywilny, w Hiszpanii – skonsolidowana ustawa o ochronie konsumentów). W międzyczasie ustawa hiszpańska została uchwalona, praktycznie z ponad rocznym opóźnieniem (pierwotnie zakładano trzy lata, zob. wyżej). Od wejścia w życie ustawy minęło zaledwie kilka dni, więc trudno o szczegółową analizę. Nie wydaje się jednak, aby zostały rozwiązane problemy pojawiające się na gruncie pierwotnego rozwiązania. Nadal aktualny pozostaje ważny postulat doktryny o uregulowanie tej kwestii w kodeksie cywilnym, a i problem równoległości regulacji pozostał ten sam. Działania hiszpańskiego ustawodawcy nie stawiają go więc w lepszym świetle aniżeli polskiego.

Natomiast dobrym wydaje się niderlandzkie rozwiązanie. Dlatego też do życia powołany został Polsko-Niderlandzki Projekt Współpracy Prawnej „Wsparcie dla opracowania nowego polskiego kodeksu cywilnego”, realizowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego, co jest zapewne zasługującym na aprobatę, słusznym, krokiem. Przeciwwstawiając rozwiązanie niderlandzkie rozwiązaniu polskiemu należy jednak pamiętać o tym, że również Niderlandy nie wywiązały się z obowiązku implementacji dyrektywy w wyznaczonym terminie (pomijając argument prezentowany na własną obronę przez Niderlandy, ponieważ zawsze są jakieś – mniej lub bardziej racjonalne – argumenty), co doprowadziło nawet do wszczęcia przeciw nim postępowania przez Komisję Europejską. Ponadto najbardziej problematyczny punkt dyrektywy – pojęcie niezgodności towaru z umową – nie stanowił w Niderlandach źródła problemów ze względu na istniejące wówczas regulacje niderlandzkiego kodeksu cywilnego, opartego o Konwencję wiedeńską.

Z kolei porównując sytuację prawną zaistniałą w Polsce z sytuacją prawną zaistniałą we Włoszech, polskie rozwiązanie staje w całkiem dobrym świetle. Włochy przyjęły metodę „*copy and paste*”, która budzi wiele wątpliwości. Szczególnie zważając na fakt, że włoskie przepisy o umowie sprzedaży od jakiegoś czasu wymagają nowelizacji, zastosowanie tej metody przy tworzeniu kolejnego aktu prawnego nie wymaga szczegółowego krytycznego komentarza.

Rozwiązanie przyjęte w Zjednoczonym Królestwie budzi znaczne wątpliwości. W wielu kwestiach ustawodawca zachował się biernie, przyjmując zgodność istniejącego prawa z dyrektywą, co nie wydaje się jednak tak oczywiste. Jest to więc przykład kolejnego wykonania implementacji, które ustawia się w szereg niezadowalających rozwiązań, do którego to należy także rozwiązanie polskie.

Podsumowując należy stwierdzić, że polska ustawa o sprzedaży konsumenckiej, przygotowana w pośpiechu, w przekrojowym porównaniu nie wypada gorzej od wielu innych aktów prawnych wdrażających dyrektywę do porządków prawnych poszczególnych państw członkowskich. W przypadkach, w których polskie uregulowanie wypada znacznie gorzej od przyjętego w innym kraju UE, ma to uzasadnione powody, co wskazano w poszczególnych analizach porównawczych.

4. Podsumowanie

Dzięki dokonanej analizie wykonania obowiązku transpozycji dyrektywy przez różne państwa członkowskie i porównaniu poszczególnych wyników końcowych z sytuacją zaistniałą w Polsce rysuje się następujący obraz: Większość rozwiązań przyjętych przez analizowane kraje budzi wiele wątpliwości, w związku z czym można je uznać za niezadowalające. Polska nie jest więc odosobniona w tym gronie, mimo iż w momencie wdrażania dyrektywy stała przed akcesją, a pozostałe kraje których ustawodawstwo było analizowane były wówczas już członkami UE. Jak zaznaczono wyżej, sytuacja wyjściowa Polski jest więc diametralnie różna. Ponadto jako państwo spoza granic UE nie miała ona wpływu na kształtowanie dyrektywy, co niewątpliwie ułatwiło niektórym krajom UE późniejszą jej transpozycję do własnego porządku prawnego.

Analiza wykazała, że państwa członkowskie, w których implementacja przebiegła bez większych problemów, to państwa, które albo mogły posłużyć się dorobkiem wieloletnich prac nad przeprowadzonymi ostatecznie zmianami, albo posiadały wówczas już przepisy oparte na Konwencji wiedeńskiej. Z kolei państwa, które nie miały takiego zaplecza, do dziś borykają się z istotnymi problemami. Zauważyć tutaj należy, że pojęcie niezgodności z umową, które również występuje w Konwencji wiedeńskiej nie koniecznie zostało zachowane w tej postaci. Niektóre państwa, biorąc pod uwagę Konwencję, nie zmieniły używanego dotychczas pojęcia wady, lecz jedynie dostosowały

jej treść. To samo zauważyć można na gruncie implementacji dyrektywy. Niekonieczna jest zatem – jak jednak uważa polski ustawodawca¹¹⁶ – zmiana pojęcia, lecz jedynie jego dostosowanie do wymogów dyrektywy. Odmierna opinia ustawodawcy zapewne przyczyniła się do trudności w przygotowaniu aktu implementacyjnego.

Moim zdaniem istotny błąd leżał po stronie ustawodawcy wspólnotowego, który postawił sobie zbyt ambitny cel „stworzenia wspólnych minimalnych zasad prawa konsumenckiego”¹¹⁷ w krótkim czasie. Miało to doprowadzić do „wzmocnienia zaufania konsumentów i umożliwienia konsumentom zwiększenia korzyści z rynku wewnętrznego”¹¹⁸. Przy ustalaniu terminu obowiązków implementacji dyrektywy ustawodawca kierował się terminem wprowadzenia wspólnej waluty euro. Niestety teoria zawiodła. Cel nie został osiągnięty¹¹⁹, a sytuacja prawna w wielu państwach uległa pogorszeniu przez wprowadzony zamęt legislacyjny. Niewątpliwie sensowniej byłoby wyznaczyć państwom członkowskim znacznie więcej czasu na dokonanie tak głęboko idących zmian w swoich porządkach prawnych. Ustawy w dużej części są nieprzemyślane i, jak się wydaje, często uchwalone w tej postaci tylko dlatego, aby wywiązać się jak najszybciej z ciężącego obowiązku. Czas zainwestowany w przygotowanie ustaw, które są źródłem wielu problemów, jest moim zdaniem czasem straconym. Znacznie lepiej byłoby poświęcić go głębokim przemyśleniom, analizom i dyskusjom, które przyczyniłyby się do powstania satysfakcjonujących regulacji.

Drugim problemem jest stopień szczegółowości dyrektywy, który nie zostawił państwowi członkowskiemu wielkiego pola manewru przy jej implementacji. Problem ten wymagałby szerszego omówienia, w związku z czym został pominięty w niniejszym opracowaniu.

Nie należy więc być zbyt surowym wystawiając ocenę polskiej Komisji Kodyfikacyjnej. Ustawa o sprzedaży konsumenckiej nie była dobrym rozwiązaniem, wynika z niej wiele problemów, ale nie powinno się zapominać o tym, że ustawodawca działał pod presją czasu, więc może należy dać wiarę stanowisku Komisji, że była ona jedynym rozwiązaniem do zrealizowania

¹¹⁶ Uzasadnienie projektu ustawy o sprzedaży konsumenckiej, uwagi do art. 4.

¹¹⁷ Motyw 5 dyrektywy 1999/44/WE.

¹¹⁸ Motyw 5 dyrektywy 1999/44/WE.

¹¹⁹ A. Kurowska, *Der Einfluss der Verbrauchsgüterkaufrichtlinie auf das Verbraucherverhalten*, [w:] *Krakauer-Augsburger Rechtsstudien. Rechtliche Steuerung von Wirtschaftsprozessen*, pod red. J. Stelmacha, R. Schmidta, Kraków, w druku.

w tak krótkim czasie. Wydaje się to potwierdzać przeprowadzona analiza porównawcza. Pozytywnie zauważyć należy, że ustawa o sprzedaży konsumenckiej nie miała być ostatecznym rozwiązaniem i jak widać po toczących się pracach nad nowym kodeksem cywilnym, nim nie jest.